

מרים הרים

"אין לו להקדוש ברוך הוא בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה בלבד" (ברכות ח')

גליון 389

מהלכות זוול המועד

ניסן תש"פ

ההלכות נערכו ע"י הרב יהודה אריה הלוי דינר שליט"א – רב ביהכ"נ צא"י "דברי שיר" ב"ב

טעות בתפילת חוה"מ

◀ טעה בתפילת חול המועד (במעריב, שחרית או במנחה), והתפלל תפילת יו"ט במקום תפילה של חול, לא יצא ידי חובתו (ש"ו"ת "הלכות קטנות" ח"א סי' ד').

התפלל שחרית במקום מוסף

◀ **שאלה:** בחוה"מ פסח בתפילת מוסף כשסיים את הברכה "ברוך... מקדש ישראל והזמנים" שם לב שהתפלל שחרית של יו"ט במקום תפילת מוסף, ומיד השלים שם "ומפני חטאינו..." והמשיך "רצה", האם יצא ידי חובה?

תשובה: כל זמן שלא התחיל "רצה" עדיין נחשב שייך לברכה אמצעית, ויכול להשלים שם את חלק הקרבנות, ובדיעבד אם כבר התחיל "רצה", לאחר שאומר "והשב את העבודה לדביר ביתך", יאמר "ונעשה לפניך קרבן מוסף" (משנ"ב סי' רס"ח ס"ק ט"ז וביה"ל סם).

קראו לישראל פחות ממה שצריך

◀ **שאלה:** ביום הראשון של חוה"מ קוראים לעלייה שלישית 30 פסוקים, בטעות הבעל קורא הפסוק לאחר 8 פסוקים והעולה כבר בירך ברכה אחרונה, מה עליהם לעשות?

תשובה: עיקר הקריאה היא משום עניני הפסח, קצירת העומר וספירת העומר, ואת זה כבר קראו בפסוקים אלה, ולכן יצאו יד"ח בזה (ואסור להוסיף עליות בחוה"מ, וכן אין קוראים לכתחילה בלי ברכה).

קדיש באמצע קריאת התורה בחוה"מ

◀ **שאלה:** לאחר ג' עליות, אחרי שהניחו ס"ת שני על הבימה, טעו ואמרו חצי קדיש, האם יש לחזור ולומר קדיש לאחר עלייה רביעית, או שמה קדיש זה פוטר גם את הקריאה שלאחריו?

תשובה: מסתבר שצריך לחזור ולומר חצי קדיש פעם שנייה לאחר עלייה רביעית (ש"ו"ת "אגרות משה" או"ח ח"א תשי"א, והגר"ח קניבסקי שליט"א, ובענין זה ב"אליה רבה" סי' תרס"ט ס"ק י"ט בשמחת תורה אם טעו ואמרו קדיש לאחר ספר ראשון, ע"י שם).

טעה בנוסח המבדיל

◀ במוצאי שבת ליו"ט אמר "המבדיל בין קודש לחול" במקום "המבדיל בין קודש לקודש" - לא יצא כיוון ששינה ממשטב הברכה המבואר בגמרא, ואם במוצאי שבת לחול המועד אמר "המבדיל בין קודש לקודש", היות שמצאנו שגם חול המועד איקרי קודש - בדיעבד יצא (בעל "שבט הלוי" צ"ל).

כיבוס בגדי ילדים

◀ **שאלה:** האם יש היתר לכבס בגדי קטנים?
תשובה: אם דרכם להתלכלך בטיט ובצואה תמיד, מותר לכבסם בחוה"מ, ודוקא שהם לצורך החג (רמ"א שם), ויש מתירין עד גיל שש-שבע (הגרש"ז אויערבך צ"ל הובא בספר זכרון "מבקשי תורה" ה' חוה"מ עמ' תניו, י"ב).

וכשמכבסים במכונת כביסה עבור קטנים, אסור להוסיף שם בגדים אחרים באותה מכונה (דעת בעל "שבט הלוי" צ"ל, והגר"נ קרליץ צ"ל).

כיבוס מגבות

◀ **בשו"ע** מתיר לכבס מגבות, מכיון שמכבסים כל יום, אולם בזמננו שאין דרך לכבסם בכל יום, אסור (משנ"ב שם ס"ק ד').

בגדים שכיבסו בחוה"מ

◀ **שאלה:** בעל תשובה שגר בבית הוריו, וכולם עדיין חילוניים, ואמו כיבסה בגדיו בחוה"מ, האם מותר לו להשתמש בבגדיו בחוה"מ?
תשובה: גדרי חוה"מ הם כמו שבת בנוגע לעבר ועשה מלאכה (חוץ ממכוון מלאכתו במועד, ע"י שו"ע סי' תקל"ח סעיף ו'), וכמו שאסור בשבת, אסור בחוה"מ. והנה לפי המשנ"ב (סי' ש"ח ס"ק ז') בשעת

לע"נ

מרן רבינו שמריהו יוסף נסים קרליץ צוקלליה נלב"ע כ"ג בתשרי תשי"פ

לע"נ

נשמה טהורה הנערה רחל ע"ה

בת יבדלחט"א הרב יהודה אריה הלוי דינר

נלב"ע כ"ה מרחשון תשי"פ

לע"נ

הרה"ח נתן ב"ר משה עקשטיין ז"ל

נלב"ע י' באייר תשע"ט

לע"נ

לימוד הלכות חול המועד

◀ העולם אומר, מי שלא למד הלכות חול המועד, אומר לעצמו על כל דבר מהיכי תיתי שזה אסור, ומי שלמד הלכות אלו אומר לעצמו על כל דבר מהיכי תיתי שזה מותר, וזה ההבדל בין הלומד לשאינו לומד הלכות אלו, האם כל דבר הפשטות שמותר לעשות כך, או הפשטות שאסור לעשות כך.

מצות "שמחה"

◀ כתב השו"ע (סי' תקכ"ט ס"ב) חייב אדם להיות שמח וטוב לב במועד, הוא ואשתו ובניו וכל הנלוים אליו. כיצד משמחין הקטנים, נותן להם קליות ואגוזים, והנשים קונה להם בגדים ותכשיטים. ומפי ב"ביאור הלכה", בזמן שבת המקדש קיים, היו אוכלים בשר השלמים לשמחה, ועכשיו שאין בית המקדש קיים, אין יוצאים ידי שמחה אלא ביין שנאמר "וַיֵּין וַיִּשְׂמַח לֵבָב אֱנוֹשׁ", אבל בשר אין חובה לאכול, ומ"מ יש מצוה גם באכילת בשר, כיון שנשארה בו שמחה. וכתב המשנ"ב (שם) בשם הרמב"ם, שגם בחוה"מ הוא בכלל מועד ולענין שמחה, ולפי"ז יש ליהרר כל יום של חוה"מ לשתות רביעית יין, ושמה גם מלא לוגמיו מספיק (הגר"ש אלישיב צ"ל).

חיוב אכילת פת

◀ **שאלה:** האם יש חיוב לאכול פת בחוה"מ?

תשובה: כתב המשנ"ב (סי' תקל"ט ס"ק א') חייב לכבד חוה"מ במאכל ובמשתה וכסות נקיה, שלא ינהגו בהם מנהג חול. וכתבו האחרונים, שאף שמוכח (שו"ע סי' קפ"ח ס"ז), שאינו מחוייב לאכול פת דוקא בחוה"מ, והעיקר שאסור להתענות, ומה"ט אם שכח "יעלה ויבוא" בברכת המזון אינו חוזר ומברך, מ"מ לכתחילה מצוה לקבוע סעודה על הפת בלילה וגם ביום, משום דעיקר אכילה הוא לחם.

סעודת אירוסין

◀ **שאלה:** האם מותר לארס ולעשות סעודת אירוסין בחוה"מ?

תשובה: כתב בשו"ע (סי' תקמ"ו ס"א) אין נושאים נשים במועד וכו', ומותר לארס ובלבד שלא יעשה סעודת אירוסין. וכתב הט"ז להחמיר בסעודה שרגילים לעשות שם כתיבת התנאים, אבל שאר אחרונים מקילין בזה, שאין זו שמחה כאירוסין, ועכ"פ אם אינו עושה סעודה גמורה, כ"א מרקחת, בודאי אין להחמיר, ע"י שם. וכן אם עושה סעודה גמורה שלא בשעת התנאים, אין להחמיר כלל (שעה"צ שם).

סעודת מצוה

◀ **שאלה:** האם מותר לעשות סעודת סיום מסכת, בר מצוה או חנוכת הבית בחוה"מ?

תשובה: כתב השו"ע (סי' תקמ"ו ס"ד) מותר לעשות ברגל סעודת ברית מילה וכן סעודת פדיון הבן. וכתב המשנ"ב בין בזמננו ובין שלא בזמננו, דלא חשיבי שמחה אלא סעודת נישואין ואירוסין בלבד, ע"י שם. וע"י בספר חוה"מ"כ (פ"א, סעיף ל"ד) שכך נהגו ונוהגים גדולי תורה והלכה לעשות סעודת בר מצוה, ומש"כ המג"א (סי' רכ"ה ס"ק ד') ששמחת בר מצוה כיום שנכנס לחופה היינו לענין חיוב סעודה אבל לא לענין שיש בו חיוב שמחה לאוסרו כסעודת נישואין. וע"ע "כף החיים" (שם ס"ק י"ט) שמסיק להקל לענין חנוכת הבית.

הדחק אפשר לסמוך על הגר"א שאם עבר בשוגג, מותר ליהנות ממנו, והרי מלאכת כיבוש בחוה"מ לכו"ע אסור רק מדרבנן משום גזירה שלא יכנס מנוול במועד, וכמבואר בשו"ע (סי' תקל"ז), לכן בנד"ד אם יש לו צורך בכביסה הרי נחשב בשוגג לגבי ההורים, ומותר לו להשתמש בכביסה (הגר"י קרליץ זצ"ל).

ברית כביסה

◀ **שאלה:** האם מותר לברור סוגי הכביסה בחוה"מ, כדי שיהא מוכן לכבסו מיד במוצאי יו"ט אחרון?

תשובה: מכיון שגם בבגדים יש בזה מלאכת בורר וכמבואר במשנ"ב (סי' ש"ט ס"ק ט"ו), הרי זה מלאכה דאורייתא שלא לצורך המועד, ואסור.

גיהוץ בגדים

◀ מותר לגהץ בגדים לצורך החג, אבל ליצור קמט חדש, או לגהץ קמט שנתפשט לגמרי ואינו ניכר כלל, אסור (משנ"ב סי' תקמ"א ס"ק ט', כ"ף החיים" שם ס"ק א').

חוזר לביתו בחול המועד

◀ מי שהיה ביו"ט ראשון במקום אחר חוץ לביתו (כגון אצל הוריו או בניה) ובאמצע חוה"מ חוזר לביתו, אם לוקח עמו את הכביסה המשומשת נמצא שעושה מלאכת הוצאה שלא לצורך המועד ואסור, ולכן יש להקפיד להניח בכל שקית חפץ או בגד שצריך לצורך חוה"מ או ליו"ט אחרון, והוא ריבוי בשיעורים ומותר.

הדברה בדירה שעתיד להיכנס אליה

◀ **שאלה:** האם מותר לעשות הדברה בדירה שעתיד להיכנס אליה אחרי החג?
תשובה: אין היתר להדביר, משום שזה לא לצורך המועד.

נטילת צפורנים בחוה"מ

◀ מי שנטל צפורניו בערב יו"ט יכול לחזור וליטלם בחוה"מ (משנ"ב סי' תקל"ב ס"ק ב'), וה"ה אם נטלם כמה ימים קודם הרגל, ובערב יו"ט לא היה לו מה ליטול מותר ("ערוך השולחן" סי' תקל"ב ס"ב).

מקח וממכר

◀ מכירה וקניה – לצורך המועד מותר.

הריגת זבובים ויתושים

◀ **שאלה:** האם מותר להרוג יתושים וזבובים בערב יו"ט?
תשובה: אם הם מצערין את האדם, מותר להרגן בחוה"מ, דאין לך צורך אדם גדול מזה. ואע"ג דיכול להבריחם מ"מ מיד יחזרו אליו (משנ"ב סי' תקל"ג ס"ק כ').

בישול לצורך אחרי החג

◀ מותר לעשות מעשה הדיוט בחוה"מ לצורך מצוה ואפילו לצורך אחר החג, אם אין לו זמן לעשותו אחרי החג (שו"ע סי' תקמ"ה ג', ומשנ"ב סי' ק"א, ומחצה"ש סי' ק"י, ורמ"א סי' תקמ"ג ג', ומשנ"ב סי' ק"ח).

ולכן אם יש לו סעודת מצוה במוצאי יו"ט סמוך לחג, כמו סעודת ברית מילה מותר להכין צרכי הסעודה, שהם מלאכת הדיוט כגון לאפות ולבשל (שו"ת "קנין התורה" ח"ב סי' ס"ה, ושש"כ פ' ס"ז, מ"ד). ועדיף שיאכל קצת מהתבשילים בחוה"מ או ביו"ט אחרון.

הדלקת תנור בחוה"מ לצורך שלאחר המועד

◀ **שאלה:** האם מותר להדליק התנור במאפייה בחוה"מ בכדי שיהא יכול לאפות מיד לאחר יו"ט אחרון?

תשובה: אם יש בזה דבר האבוד, שעי"ז יספיק לאפות סמוך ליו"ט, בפרט שפסח חל ביום רביעי או חמישי וצריך להספיק הרבה חלות לפני שבת, מותר לעשות כן, דהוי מלאכת הדיוט בחוה"מ לצורך אחר המועד, שאם הוא דבר האבוד מותר.

נסיעה במונית או הזמנת שמרטף

◀ **שאלה:** האם מותר לנסוע במונית או לשלם "שמרטף" (BABY SITTER) בחוה"מ, לשמור על הילדים?

תשובה: איתא בשו"ע (סי' תקמ"ב ס"א) אפילו מלאכות המותרות, אינם מותרות לעשותן אלא לעצמן או לאחרים בחינם אבל בשכר – אסור. וכתב המשנ"ב (סי' ב') דקבלת שכר במועד כעובדא דחול דמיא. ויש סוברים דאם א"א לו לבעה"ב לעשות המלאכה אלא באלו, והם רוצים דוקא בשכר – מותר, מאחר שהם צורך המועד עכ"ל.

אלא שהעיר בזה הגר"ש אויערבך זצ"ל, מכיון שאין זה צורך "אוכל נפש" איך מותר ליתן לו לעבוד בשכר, ויש כאן משום "לפני עור", וי"ל נסיעה במונית יש כאן הוצאת דלק, ויש כאן שכר בהבלעה שמוותר, וכן בעוזרת בית, לכתחילה יש להבליע בתוך עבודה שעשה לפני החג או אח"כ או עבור הוצאות הצדדיות שהיו לו לצורך עבודה (שש"כ סי' ס"ו ס"ק קס"ד).

תיקוני כלים שונים

◀ **שאלה:** אם נשבר בחוה"מ תיקוני מים, חשמל, גז, תנור אפיה, מיקסר, מקרר, האם מותר לתקנם?

תשובה: איתא בשו"ע (סי' תק"מ ז') עושין תנור וכיריים שאפשר שיבשל ויאפה בהם במועד, וכתב המשנ"ב אפילו מעשה אומן, כיון שהוא צורך אוכל נפש, וכל זה שנשבר בחוה"מ, אבל אם היה אפשר לתקנו מערב יו"ט, וכיוון מלאכתו במועד, אסור. ובכלל זה תיקוני חשמל, מים וגז, שהם בכלל צורך אוכל נפש כגון מקרר, מיקסר, תנור אפיה וכיו"ב.

רשת נגד עכברים

◀ **שאלה:** רשת העשויה למניעת כניסת יתושים ועכברים נפלה בחוה"מ, האם מותר להחזירו בחול המועד עם דבק חס?
תשובה: נחשב צרכי הגוף שמוותר לצורך המועד, אפילו מעשה אומן.

קביעת מאוורר בקיב

◀ **שאלה:** האם מותר לקבוע מאוורר על הקיר בחול המועד בעזרת מברג חשמלי?
תשובה: מכיון שאוורר זה צרכי הגוף, מותר אפילו מעשה אומן.

תיקון נעלים

◀ אם נקרעו מנעליו, ויש לו צורך בהם בחוה"מ, מותר לתקנם במעשה הדיוט, כגון הדבקת העור לנעל, או להוציא מסמר המפריע וכד' (עי' שו"ע סי' תקמ"א ב', ספר "חול המועד כהלכתה", פ"ח סעיף פ', שש"כ פ' ס"ו נ"ג).

ואם יקרעו לגמרי כשלא יתקנם, מותר אף ע"י ישראל לתקן, וא"צ שינוי דהוה דבר האבוד (משנ"ב שם ס"ק י') ואם יכול לקנות נעליים חדשות אין להקל, דלא הוי עוד בכלל דבר האבוד (שעה"צ ס"ק ט"ו).

יולדת בחוה"מ

◀ **שאלה:** האם יולדת יכולה לחתום לביטוח לאומי כשיוצאת מבית חולים בחוה"מ, באופן שאם תמתין תפסיד את המענק?
יסוד השאלה הוא, האם זה נחשב דבר האבד ומותר, או שמא כיון שזה 'מענק' הוי כמו מניעת רווח ואסור.

תשובה: משרת המענק מביטוח לאומי היא לעזור ליולדת בכל ההוצאות שיש לה עבור הילד, וזו הזכות שלה לקבל כסף זה ונמצא שמפסידה זכות זו. ולכן זה נחשב כמו דבר האבד ומותר לה לחתום (הגר"י קרליץ זצ"ל).

מיון תמונות חתונה במחשב

◀ **שאלה:** יש 1,000 תמונות חתונה במחשב, ורוצה לבחור מתוכם 400 תמונות, כדי שאותם יפתחו. וצריך רק לציין במחשב את בחירתו, האם מותר לעשות כן בחוה"מ (אין לו זמן אחר)?
תשובה: זהו מלאכה שלא לצורך המועד, ואסור.

הוצאת כסף מהבנק

◀ לכתחילה יש להימנע מלהשתמש בשירותי בנק בחול המועד, ומי שיש לו צורך בכסף, עדיף שיוציא את הכסף ממכשיר הבנק האוטומטי בלא להדפיס את הפתקית. כמו"כ, אם צריך לדעת כמה כסף יש בחשבונו שבבנק, יש להימנע מהדפסת דף החשבון וצריך להסתפק בהקרנתו על גבי מסך המחשב.

טיפול רפואי

◀ כל רפואה מותר בחוה"מ, ואפילו מלאכה גמורה מותר לצורך רפואה, ואפילו לחולה שאין בו סכנה (שו"ע סי' תקל"ב ב', ומשנ"ב ס'פ). וכל זה כשיש צער הגוף, אבל מיחושים בעלמא אין לעשות מלאכה גמורה אבל מותר לקחת גלולות וכדורים וכד' ("חיי אדם" כלל ק"י, סעיף י"ז, ו"נישמת אדם" שם).

טיפול שיניים

◀ טיפולי שיניים כשאין לו כאב שיניים, ואין חשש נזק אם ימתין, חייב להמתין עד לאחר המועד (שו"ת אג"מ ח"ג סי' ע"א, והגר"ש ז"א אויערבך זצ"ל מובא בשש"כ פ' ס"ו הערה פ"ח).

לשמוע מוזיקה

◀ **שאלה:** האם מותר לשמוע מוזיקה בחוה"מ פסח, או שאסור משום דיני אבילות של ספירת העומר?

תשובה: מסתבר מכיון שאלו ימי שמחת החג, אין אבילות נוהגת, ונהוגה לשמוע מוזיקה (הגר"ח קניבסקי שליט"א, והגר"ח וואזנר שליט"א), וכ"כ בשו"ת "משנה הלכות" (ח"ח תשי"קפ"ח), והוסף שאע"פ שהפמ"ג (סי' תצ"ג מ"ז סוסי"ק ב') כתב שריקודים ומחולות של רשות אסור, נוהגים להקל שמחשיבים זאת לריקודים של מצוה, ע"פ מש"כ הרמב"ם (מובא במשנ"ב סי' תקכ"ט ס"ק ט"ו) שאף חוה"מ בכלל יו"ט לענין שמחה, ע"ש.